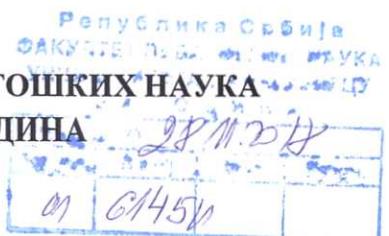

**ФАКУЛТЕТ ПЕДАГОШКИХ НАУКА УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ,
ЈАГОДИНА**

**НАСТАВНО-НАУЧНОМ ВЕЋУ ФАКУЛТЕТА ПЕДАГОШКИХ НАУКА
УНИВЕРЗИТЕТА У КРАГУЈЕВЦУ, ЈАГОДИНА**

Одлуком Наставно-научног већа Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, бр. 01-3177/1, донетој на седници одржаној 6. јула 2018. године, образована је Комисија за оцену и одбрану завршног рада на мастер академским студијама, Студијски програм Образовање професора предметне наставе, под називом *Процес музичког описмењавања ученика у петом и шестом разреду основне школе*, кандидата Ирене Миловановић IV-18/2017-МС, у саставу:

Председник:

Проф.Слободан Штетић, редовни професор Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу научну област Ликовна уметност са методиком наставе, и

Чланови:

1. Mr Наташа Вукићевић, доцент Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу стручно-уметничку област Музичка култура са методиком наставе, члан-ментор,
2. Mr Јелена Гркић Гинић, доцент Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу, Јагодина, за ужу стручно-уметничку област Музичка култура са методиком наставе, члан.

На основу процене завршног мастер рада Комисија подноси следећи

ИЗВЕШТАЈ

Завршни мастер рад под називом *Процес музичког описмењавања ученика у петом и шестом разреду основне школе* написан је у обиму од 111 страница.

Након садржаја (2 странице) следи текст мастер рада, који је систематизован у следећа поглавља.

1. Увод (2 странице)
2. Теоријски приступ проблему (68 страница)
3. Методологија истраживања (4 странице)
4. Анализа и интерпретација резултата истраживања (19 страница)
5. Закључак (2 странице)
6. Литература (4 странице)

На крају рада налазе се Прилози (3 странице) и Списак нотних примера, слика и табела (4 странице).

У уводном делу рада наглашена је улога процеса музичког описмењавања ученика у петом и шестом разреду основне школе. Овај процес се описује из угла програмских садржаја и захтева у оквиру предмета Музичка култура за област музичке писмености у петом и шестом разреду основне школе, из угла методичких приступа реализацији музичке писмености у области ритма и мелодике и са аспекта улоге уџбеника у процесу музичког описмењавања. Настава музичке културе у петом и шестом разреду се у највећој мери заснива на активном извођењу музике певањем и свирањем које је пројектето усвајањем основа музичке писмености и музичко-теоријских појмова, а фактори који утичу на процес музичког описмењавања ученика могу се идентификовати испитивањем нивоа усвојености знања ученика у области ритма и мелодике.

Теоријски приступ проблему кандидаткиња започиње одређивањем места предмета Музичка култура у образовном систему Србије. Следи анализа програмских садржаја Музичке културе за пети разред и програмских садржаја Музичке културе за шести разред основне школе, са детаљним приказом програмских захтева у области музичке писмености у петом разреду и програмских захтева у оквиру музичке писмености у шестом разреду основне школе.

У поглављу *Методички аспекти музичке писмености*, кандидат сагледава процес музичког описмењавања ученика са различитих аспектака. Посебно говори о методичким аспектима музичке писмености у области ритма и методичким аспектима у области мелодике. Пре анализе методских поступака обраде музичких појмова предвиђених програмским садржајима у области ритма (четвророделна подела јединице бројања, синкопа, 6/8 такт) и области мелодике (основна C-dur лествица, молска лествица, обрада нове дурске лествице), дат је кратак осврт на историјски развој музичке наставе, метода и поступака који су се примењивали у овој области. Све етапе методичког поступка су детаљно описане и илустроване конкретним нотним примерима.

У трећем делу поглавља *Теоријски приступ проблему* приказана је улога уџбеника у процесу музичког описмењавања ученика, као и улога наставника који мора да буде компетентан у избору и вредновању квалитета уџбеника.

Стандарди квалитета уџбеника разматрају цели низ параметара којима је циљ припремити уџбенике за наставу и рад код куће. Уџбеник је подршка за индивидуални интелектуални развој ученика, развој система вредности и личности уопште. У ту сврху су постављени научни (садржај уџбеника), етички и васпитни захтеви, педагошко – психолошки захтеви, дидактичко – методички захтеви, језички захтеви, графичко-ликовно захтеви и техничка опремљеност уџбеника (Ивић, И., Пешикан, А., Антић, С. 2012). Уџбеник предмета Музичка култура има улогу „песмарице“ и подсетника, међутим, мора садржати и адекватно исправно објашњење за музичке појмове (уз песме и вежбе), што помаже у усвајању знања и развоју музичке писмености. Упоредо са извођењем музике путем певања/свирања, слушањем и стварањем музике, важно је упознати ученике са музичким појмовима као што су, на пример, такт, трајање, темпо, мелодијско кретање итд., без којих би разумевање музике било веома отежано (Радош, 2010).

У овом делу су детаљно анализирани препоручени поступци и садржаји у области музичке писмености који се налазе у уџбенику Музичка култура за пети и уџбенику за шести разред, аутора др Гордане Стојановић. Наведени уџбеници су коришћени у настави музичке културе у раду са ученицима који представљају узорак истраживања.

Теоријски приступ проблему завршен је *приказом Досадашњих истраживања*, где кандидат наводи да се истраживањем доступних, пре свега, домаћих извора може

приметити да се музичка писменост истражује из различитих углова: у области предмета Солфеђо у музичким школама, упоређивањем нивоа знања из области музичке писмености деце у музичким школама са децом која не похађају музичку школу и истраживањем начина који би ученицима приближили музичку писменост у основној школи.

Методологијом истраживања је дефинисан *предмет* истраживања који се односи на музичко описмењавање ученика у петом и шестом разреду основне школе. На основу резултата тестирања ученика и њихових постигнућа у области музичке писмености, покушали смо да одговоримо на питања: *Да ли наставници исправно садржајно и методички реализују музичку писменост користећи уџбеник као помоћно средство у свом раду? Да ли испуњавају циљеве и задатке у оквиру области основи музичке писмености по наставном програму и какви су исходи њиховог рада?*

Циљ истраживања био је да се испитају методички аспекти музичког описмењавања ученика у петом и шестом разреду основне школе, а задаци који су из овако постављеног циља истраживања произашли су: 1) испитати ниво знања ученика у области ритма у петом разреду основне школе; 2) испитати ниво знања ученика у области ритма у шестом разреду основне школе; 3) испитати ниво знања ученика у области мелодике у петом разреду основне школе; 4) испитати ниво знања ученика у области мелодике у шестом разреду школе и 5) испитати ставове ученика о улози уџбеника у процесу учења у области музичке писмености. У односу на постављени циљ и задатке истраживања, утврђене су хипотезе истраживања. Коришћена је дескриптивна метода и метода теоријске анализе, тест знања и упитник за ученике посебно конструисани за ученике петог и шестог разреда.

Истраживање је обављено крајем школске 2015/2016. године, након реализације програмских садржаја у области музичке писмености, а узорак су чинили ученици V и VI разреда основне школе „Владислав Савић Јан“ из Паруновца – Крушевац (приградска школа) и ученици V и VI разреда основне школе „Свети Сава“ из Читлука – Крушевац (приградска школа). Величина узорка је 157 ученика. За потребе истраживања коришћени су уџбеници издавача Завод за уџбенике и наставна средства (2007, 2008), аутора др Гордане Стојановић и Милице Рајчевић. Анализирани су они делови уџбеника који

представљају подршку музичком описмењавању ученика у свим областима предмета Музичка култура.

Резултати истраживања су текстуално и табеларно представљени у делу рада **Резултати истраживања и њихова интерпретација** и систематизовани у посебне делове према утврђеним задацима истраживања.

Музичко описмењавање ученика је сложен и континуиран процес условљен бројним факторима који су описаны у теоријском делу рада. Основни параметар успешно реализоване области музичке писмености су постигнућа ученика у решавању задатака основног нивоа, где су очекивани исходи 80% (Образовни стандарди за крај обавезног образовања – Музичка култура, 2007).

Када је у питању ниво постигнућа ученика петог разреда, кандидат анализира укупан проценат успешности у области музичке писмености, резултате по појединачним питањима која се односе на препознавање девет музичких појмова обрађених у петом разреду, просечан број поена у области ритма и број поена у области мелодике. Иако резултати показују висок ниво усвојености градива, кандидат образлаже разлике у решавању појединачних задатака наводећи могуће узроке слабијих (препознавање осмине у области ритма) или изузетних (препознавање C- dur лествице и њених елемената) постигнућа ученика.

У поглављу у коме је анализиран ниво знања ученика шестог разреда, постигнућа ученика су такође посебно интерпретирана у односу на област ритма и мелодике, а резултати показују да су ученици шестог разреда успешно савладали наставно градиво у области музичке писмености на основном нивоу. Упоређујући резултате тестирања ученика петог и шестог разреда, кандидат износи закључке о бољим резултатима ученика шестог разреда, наглашавајући важност методичких аспеката - поступака и метода који се у процесу музичког описмењавања примењују, као и важност континуираног рада у овом подручју.

Интерпретацију резултата кандидат завршава анализом улоге уџбеника у процесу музичког описмењавања у односу на одговоре ученика о употреби уџбеника на часу и код куће, разумљивости, функционалности и квалитету садржаја уџбеника, уз напомену да су анкетирани ученици петог и шестог разреда користили уџбенике аутора др Гордане

Стојановић. Резултати су показали да уџбеник има значајну улогу и помаже ученицима у процесу музичког описмењавања.

У поглављу **Закључна разматрања** истакнуто је да музичко описмењавање представља област предмета Музичка култура у оквиру које се ученици оспособљавају за свесно запажање и репродуковање ритмичких и мелодијских целина и њихово разумевање. На основу добијених резултата, може се закључити да се применом методских поступака и препорученог уџбеника детаљно описаных у теоријском делу и коришћених у току истраживања, музичка писменост као област рада може успешно реализовати, као и да су ученици усвојили музичко-теоријске појмове основног нивоа у петом и шестом разреду основне школе.

Закључак и предлог

Имајући у виду да је музичко описмењавање ученика сложен и дуготрајан процес који се одвија паралелно са осталим областима рада и музичким активностима ученика, да су примена адекватног методичког приступа и избор уџбеника значајни фактори успешне реализације наставе музичке културе, да је кандидат у свом раду навео основне предности примењеног приступа, конкретне примере за наставне јединице у области ритма и мелодике и карактеристике изабраног уџбеника, мастер рад *Процес музичког описмењавања ученика у петом и шестом разреду основне школе* представља значајан допринос даљем развоју методике музичке писмености и квалитетнијој организацији рада у настави музичке културе. Заснованост на теоријским поставкама значајних музичких теоретичара, са освртом на досадашња емпириска истраживања о музичкој писмености са различитих аспектата, одабир релевантне литературе, одговарајући методолошки приступ истраживању, систематичност приликом анализе података и изведени закључци и импликације, потврђују квалитет овог завршног рада на мастер академским студијама.

Комисија, у складу са наведеним, предлаже Наставно-научном већу да усвоји поднети извештај и одобри јавну одбрану завршног мастер рада, кандидаткињи **Ирени Миловановић**.

К о м и с и ј а:

Проф. Слободан Штетић, редовни професор
Факултета педагошких наука Универзитета у Крагујевцу,
Јагодина, за ужу стручно-уметничку област
Ликовна уметност са методиком наставе, председник

мр Наташа Вукићевић, доцент Факултета педагошких наука
Универзитета у Крагујевцу, Јагодина,
за ужу стручно-уметничку област
Музичка култура са методиком наставе, ментор

мр Јелена Гркић Гинић, доцент Факултета педагошких наука
Универзитета у Крагујевцу, Јагодина,
за ужу стручно-уметничку област
Музичка култура са методиком наставе, члан